

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2014 r.

Sąd Rejonowy w Zambrowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSR Tomasz Makaruk

Protokolant Danuta Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2014 r. w Zambrowie na posiedzeniu jawnym sprawy z wniosku E. K.

z udziałem M. P. (1), E. P. (1), T. P., J. K. (1), I. A. vel H.

o podział majątku wspólnego H. P. i M. P. (2), dział spadku po H. P., dział spadku po M. P. (2)

postanawia:

I. Dokonać: podziału majątku wspólnego H. P. i M. P. (2), działu spadku po H. P. zmarłym dnia 29 sierpnia 1992 r. w Z., ostatnio stale zamieszkałym w R., działu spadku po M. P. (2) zmarłej dnia 14 lutego 2012 r. w Ł., ostatnio stale zamieszkałej w R. w ten sposób, iż:

1) wnioskodawczyni E. K. przyznać na wyłączną własność:

a) zabudowaną działkę gruntu stanowiącą użytki rolne zabudowane i grunty orne, oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o pow. 0,8590 ha położoną w obrębie R., gmina R., dla której w Wydziale Ksiąg Wieczystych tut. Sądu prowadzona jest KW (...),

b) niezabudowaną działkę gruntu stanowiącą grunty orne, lasy i grunty leśne, oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o pow. 1,9470 ha położoną w obrębie R., gmina R., dla której w Wydziale Ksiąg Wieczystych tut. Sądu prowadzona jest KW (...),

c) niezabudowaną działkę gruntu stanowiącą grunty orne, pastwiska trwałe, lasy i grunty leśne, nieużytki oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o pow. 2,6120 ha położoną w obrębie R., gmina R., dla której w Wydziale Ksiąg Wieczystych tut. Sądu prowadzona jest KW (...),

d) roztrząsacz obornika;

2) uczestniczce M. P. (1) przyznać na wyłączną własność:

a) niezabudowaną działkę gruntu stanowiącą grunty orne, lasy i grunty leśne, oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o pow. 6,8290 ha położoną w obrębie R., gmina R., dla której w Wydziale Ksiąg Wieczystych tut. Sądu prowadzona jest KW (...),

b) niezabudowaną działkę gruntu stanowiącą łąki trwałe, oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o pow. 1,000 ha położoną w obrębie K., dla której w Wydziale Ksiąg Wieczystych tut. Sądu prowadzona jest KW (...),

c) niezabudowaną działkę gruntu stanowiącą lasy i grunty leśne, oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o pow. 1,3820 ha położoną w obrębie K., gmina K., dla której w Wydziale Ksiąg Wieczystych tut. Sądu prowadzona jest KW (...);

II. ustalić, iż na majątek opisany w pkt I (pierwszym) postanowienia nakłady ponieśli:

- a) wnioskodawczyni E. K. w wysokości 6.186 (sześć tysięcy sto osiemdziesiąt sześć) złotych,
- b) uczestniczka J. K. (1) w wysokości 13.814,53 (trzynaście tysięcy osiemset czternaście i 53/100) złotych;

III. w domu mieszkalnym posadowionym na nieruchomości szczegółowo opisanej w pkt I (pierwszym) ppkt 1 litera a, przyznanej na podstawie niniejszego postanowienia wnioskodawczyni E. K., ustanowić na rzecz uczestnika T. P. tytułem częściowej spłaty służebność osobistą polegającą na prawie bezpłatnego dożywotniego korzystania z pokoju o pow. 20 m², położonego na parterze domu po prawej stronie od wejścia oraz kuchni, łazienki i korytarza znajdujących się na parterze domu;

IV. zasądzić od uczestniczki M. P. (1) tytułem spłaty i dopłaty kwoty:

- a) na rzecz uczestnika T. P. – 3.959,27 (trzy tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dziewięć i 27/100) złotych,
- b) na rzecz uczestniczki E. P. (1) – 31.674,13 (trzydzieści jeden tysięcy sześćset siedemdziesiąt cztery i 13/100) złotych,
- c) na rzecz uczestniczki J. K. (1) – 31.674,13 (trzydzieści jeden tysięcy sześćset siedemdziesiąt cztery i 13/100) złotych,
- d) na rzecz uczestniczki I. A. vel H. – 31.674,13 (trzydzieści jeden tysięcy sześćset siedemdziesiąt cztery i 13/100) złotych,

V. zasądzić od wnioskodawczyni E. K. tytułem spłaty i dopłaty kwoty:

- a) na rzecz uczestnika T. P. – 5.022,47 (pięć tysięcy dwadzieścia dwa i 47/100) złotych,
- b) na rzecz uczestniczki E. P. (1) – 37.286,61 (trzydzieści siedem tysięcy dwieście osiemdziesiąt sześć i 61/100) złotych,
- c) na rzecz uczestniczki J. K. (1) – 51.101,14 (pięćdziesiąt jeden tysięcy sto jeden i 14/100) złotych,
- d) na rzecz uczestniczki I. A. vel H. – 37.286,61 (trzydzieści siedem tysięcy dwieście osiemdziesiąt sześć i 61/100) złotych,

płatne w terminie 1 (jednego) roku od uprawomocnienia się postanowienia;

VI. nakazać uczestnikowi T. P. wydać wnioskodawczyni E. K. zajmowane przez niego pomieszczenia w domu mieszkalnym posadowionym na działce oznaczonej numerem geodezyjnym (...);

VII. nakazać wnioskodawczyni E. K. wydać uczestnikowi T. P. pomieszczenia szczegółowo opisane w pkt III (trzecim) niniejszego postanowienia;

VIII. nakazać wnioskodawczyni E. K. wydać uczestniczce M. P. (1) majątek przyznany jej w pkt I (pierwszym) ppkt 2 lit. a-c niniejszego postanowienia;

IX. nakazać uczestniczce J. K. (1) wydać wnioskodawczyni E. K. majątek przyznany jej mocą niniejszego postanowienia w terminie 5 (pięciu) miesięcy od daty otrzymania spłaty kwoty wskazanej w pkt V (pięć) lit. c niniejszego postanowienia;

X. ustalić wartość przedmiotu sprawy na kwotę 441.600 (czteryście czterdzieści jeden tysięcy sześćset) złotych, a wysokość opłaty od wniosku na kwotę 1.000 (jeden tysiąc) złotych i uznać ją za uiszczoną w całości przez wnioskodawczynię E. K.;

XI. nakazać ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy w Zambrowie) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od:

- a) uczestniczki M. P. (1)kwotę 654,07 (sześćset pięćdziesiąt cztery i 07/100) złotych,
- b) uczestniczki J. K. (1)kwotę 654,07 (sześćset pięćdziesiąt cztery i 07/100) złotych,
- c) uczestniczki E. P. (2) kwotę 654,07 (sześćset pięćdziesiąt cztery i 07/100) złotych,
- d) uczestniczki I. A. vel H. kwotę 654,07 (sześćset pięćdziesiąt cztery i 07/100) złotych,
- e) uczestnika T. P. kwotę 308,18 (trzysta osiem i 18/100) złotych;

XII. zasądzić na rzecz wnioskodawczynie E. K. tytułem zwrotu części kosztów postępowania od uczestnika T. P. kwotę 345,89 (trzysta czterdzieści pięć i 89/100) złotych;

XIII. w pozostałym zakresie koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie znieść.

Sygn. akt I Ns 371/12

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie E. K.wniosła o dokonanie podziału majątku wspólnego H. P.i M. P. (2)oraz działu spadku po H. P.i M. P. (2). Wskazała, iż przedmiotem postępowania jest gospodarstwo rolne składające się z działek oznaczonych numerami (...)położonych w miejscowości R., (...)położonej w miejscowości K.i (...)położonej w miejscowości K.o łącznej powierzchni 14,6290 ha. E. K.domagała się także rozliczenia szeregu nakładów poniesionych na przedmiotowe gospodarstwo.

Uczestnicy postępowania potwierdzili skład majątku objętego postępowaniem, z tym, że uczestniczka J. K. (1)wniosła o rozliczenie poczynionych nakładów na majątek spadkowy w wysokości 35.000 zł i domagała się rozliczenia pożytków pobranych przez wnioskodawczynię wynikających z uzyskania przez nią dopłat rolniczych z ARiMRjak też zysku z rolniczego użytkowania gruntów wspólnych w latach 2012-2013 według czynszu dzierżawnego kształtującego się na poziomie 500 zł za hektar.

W odpowiedzi na stanowisko uczestniczki J. K. (1), wnioskodawczynie wniosła o zaliczenie na schedę spadkową uczestniczki darowizn otrzymanych przez nią od M. P. (2)w postaci comiesięcznego pobierania renty należnej matce od stycznia 2004 r. do października 2011 r.

Jeśli chodzi o sam sposób dokonania podziału majątku objętego postępowaniem, na ostatnim posiedzeniu jawnym strony przedstawiły zgodny sposób tego podziału i wniosły o: przyznanie działek nr (...)wnioskodawczynie E. K., działek nr (...)uczestniczce M. P. (1), ustanowienie na rzecz uczestnika T. P.osobistej służebności polegającej na prawie bezpłatnego dożywotniego korzystania z pokoju o pow. 20 m², kuchni, łazienki i korytarza znajdujących się na parterze domu i dopłacenie pozostałej mu należnej kwoty. Pozostałe trzy uczestniczki wniosły o zasądzenie spłat na ich rzecz. Strony zgodnie też ustaliły terminy spłat oraz terminy wydania nieruchomości.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

M. z domu R. i H. P. zawarli związek małżeński w dniu 17 kwietnia 1976 r. i obowiązywał ich ustrój wspólności ustawowej. Ich udziały w majątku wspólnym były równe.

H. P.zmarł 29 sierpnia 1992 r., zaś M. P. (2)14 lutego 2012 r.. Postanowieniem z dnia 24 marca 2009 roku Sąd Rejonowy w Zambrowie stwierdził, że spadek po H. P.zmarłym dnia 29 sierpnia 1992 roku w Z., ostatnio stale zamieszkałym w Z.na podstawie ustawy na zasadach ogólnych oraz wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne nabyli żona M. P. (2)w 6/24 części oraz dzieci M. P. (1), E. P. (1), E. K., T. P., J. K. (1)i I. A.vel H.po 3/24 części każde z nich. Z kolei postanowieniem z dnia 25 września 2012 roku Sąd Rejonowy w Zambrowie stwierdził, że spadek po M.

P. (2) zmarłej dnia 14 lutego 2012 roku w Ł., ostatnio stale zamieszkałej w R. na podstawie ustawy nabyły dzieci M. P. (1), E. P. (1), E. K., T. P., J. K. (1) i I. A. w 1/6 części każde z nich.

H. P. i M. P. (2) byli współwłaścicielami gospodarstwa rolnego składającego się z działek położonych w miejscowości R. oznaczonych numerami: (...) o powierzchni 1,9470 ha, (...) o powierzchni 2,6120 ha, numer (...) o powierzchni 6,8290 ha oraz numer (...) o powierzchni 0,8590 ha, a także działki o numerze (...) o powierzchni 1,3820 ha położonej w miejscowości K.. Do majątku wspólnego małżonków P. należał także roztrząsacz obornika. Ponadto H. P. był właścicielem działki o numerze (...) położonej w miejscowości K. o powierzchni 1 hektara.

Na gospodarstwo objęte postępowaniem E. K. poniosła nakłady w postaci remontu łazienki z hydrauliką, wymiany kanalizacji na parterze, wymiany drzwi wejściowych, wymiany dachu na budynku gospodarczym o wartości 6.186 zł.

Wartość nakładów J. K. (1) w postaci wymiany stolarki okiennej, wymiany stolarki drzwiowej wewnętrznej, wymiany instalacji wodociągowej, wymiany instalacji elektrycznej, paneli, partytacji w wymianie konstrukcji dachu i remontu komina nad dachem wynosi 13.814,53 zł.

W związku z faktycznym uprawianiem gruntów objętych wnioskiem osobiście przez E. K. i jej małżonka, otrzymali oni w latach 2010-2014 dopłaty z (...) w wysokości około 5.000 zł.

Pieniądze jakie otrzymywała tytułem renty rodzinnej M. P. (2) przeznaczone były w całości na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem domu i opłaceniem jej ubezpieczenia.

Wartość nieruchomości objętych wnioskiem wraz z drzewostanem znajdującym się na działkach (...), pomniejszona o wartość służebności ustanowionej na rzecz J. K. (2) i poczynionych nakładów, wynosi 412.264,47 zł.

Z kolei wartość roztrząsacza obornika wynosi 1.500 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o: częściowo zgodne twierdzenia stron, zeznania świadków: T. G. (k.148), J. B. (k.148), S. G. (k.148-148v), A. G. (k.148v.), H. K. (1) (k.149-149v), H. G. (k.149v), Z. K. (k.149v), J. K. (2) (k.150-151v, 393v), H. K. (2) (k.151v), S. K. (1) (k.151v), S. K. (2) (k.152), Z. T. (k.152v), M. P. (3) (k.152v), Z. A. (k.152v), D. G. (k.153), M. P. (4) (k.241), opinię biegłego z zakresu rolnictwa (k.178-180, 205-206, 242-243), opinię biegłego z zakresu szacowania nieruchomości i leśnictwa (k.275-292, 322, 330, 351, 375), wypisy z rejestru gruntów (k.26-29), faktury (k.42-47, 64-73, 392), zgłoszenie (k.51-53), akty notarialne (k.74-91, 121-128), postanowienie z załącznikami (k.92-95), informacje (k.99-105, 116, 154, 366-367), dokumenty znajdujące się na k.144, oświadczenie (k.316), akta I Ns 50/09, I Ns 270/12, KW (...), KW (...) tut. Sądu.

Pierwszą kwestią wymagającą ustalenia w sprawie o dział spadku i podział majątku wspólnego jest ustalenie składu majątku objętego postępowaniem. W niniejszej sprawie skład tego majątku zasadniczo był bezsporny – podała go wnioskodawczyni, a potwierdzili uczestnicy. Jeśli chodzi o nieruchomości objęte postępowaniem to dla nich w tut. Sądzie prowadzone są dwie księgi wieczyste: KW (...) dla działki numer (...) i KW (...) dla pozostałych działek. Jak wynika z pierwszej z ksiąg, H. P. nabył własność działki (...) na podstawie umowy darowizny, co oznacza, iż działka ta stanowiła tylko jego własność. Z kolei w odniesieniu do pozostałych działek, pomimo tego, iż jako ich właściciel wpisany jest wyłącznie H. P., to wszystkie te działki stanowiły majątek wspólny H. i M. małżonków P., albowiem jak to słusznie wskazał Sąd Najwyższy w Uchwale z dnia 28 listopada 2012 r. w sprawie III CZP 68/12 (LEX nr 1230048) „Gospodarstwo rolne przekazane na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (jedn. tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 24, poz. 133 ze zm.) następcy pozostającemu w ustroju wspólności majątkowej wchodzi w skład majątku wspólnego małżonków”. A właśnie w trybie tej Ustawy w 1989 r. T. i J. małżonkowie K. przekazali H. P. działki (...). Nie mniej podkreślić należy, iż powyższe rozważania nie mają istotniejszego znaczenia w sprawie, albowiem spadkobiercami po H. P. jest jego żona M. i dzieci, a po M. P. (2) dzieci, co oznacza, iż udział każdego z dzieci – wnioskodawczyni i uczestników postępowania – w majątku objętym postępowaniem wynosi 1/6. Zainteresowani wskazywali też, iż w skład majątku wspólnego małżonków P. wchodzi ciągnik i roztrząsacz obornika. O ile w przypadku roztrząsacza okoliczność ta znalazła potwierdzenie w zgromadzonym

materiale dowodowym (vide zeznania świadków), o tyle nie został przedstawiony żaden dowód potwierdzający, iż ciągnik U. (...), mający ponad 40 lat należał do małżonków P.. W świetle informacji Starostwa Powiatowego w Z. H. P. i M. P. (2) nie posiadają żadnego ciągnika zarejestrowanego na siebie (k.366). Powyższa okoliczność, w połączeniu ze stanowczymi i wiarygodnymi zeznaniami świadka J. K. (2), która podała, iż przedmiotowy ciągnik należy do niej (k.150v), nie daje podstaw do objęcia go niniejszym postępowaniem. Podobnie ma się sytuacja z samochodem S. 105 o numerze rejestracyjnym (...) zarejestrowanym na H. P., który w świetle niekwestionowanych twierdzeń T. P. został już ponad 20 lat temu sprzedany przez M. P. (2). W tym miejscu wskazać jeszcze należy, iż wartość roztrząsacza obornika sąd ustalił na kwotę 1.500 zł w oparciu o opinię biegłego z zakresu rolnictwa J. K. (3) (k.178-180), która to opinia w tym zakresie nie była kwestionowana.

Na okoliczność ustalenia wartości gospodarstwa objętego postępowaniem, wartości nakładów poniesionych na nie, ustalenia wartości służebności, Sąd dopuścił dowód z pisemnej opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości i leśnictwa M. A. (k. 275-292). Biegły wskazał, iż wartość działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) wynosi 440.100 złotych. Na wartość rynkową nieruchomości zasadniczy wpływ ma lokalizacja szczegółowa, powierzchnia działek, stan zagospodarowania oraz stan techniczny składników nieruchomości. Biegły ustalił ponadto wartość poszczególnych działek wchodzących w skład gospodarstwa i tak wskazał, iż działka (...) ma wartość 41.999 złotych, działka (...) – 47.699 złotych, działka numer (...) – 116.363 złote, działka (...) – 13.330 złotych zaś działka (...) – 38.944 złotych. Wartość działki siedliskowej oznaczonej numerem 1 biegły ocenił w rozbiciu na poszczególne znajdujące się na niej elementy i wskazał, że wartość gruntu wynosi 25.677 złotych, wartość budynku mieszkalnego biegły wycenił na kwotę 142.808 złotych, budynku gospodarczego na kwotę 7.280 złotych, szopy na 2.000 złotych, garażu na kwotę 2.000 złotych, piwnicy na kwotę 2.000 złotych. Biegły podkreślił ponadto, iż stodoła nie przedstawia żadnej wartości. Odnosząc się do opinii biegłego, pełnomocnicy stron podnieśli, iż wycena nie uwzględnia okoliczności, iż na nieruchomości objętej księgą wieczystą KW (...), J. K. (2) ma ustanowioną dożywotnią służebność osobistą polegającą na korzystaniu z dwóch izb w domu mieszkalnym na parterze oraz dożywotnim użytkowaniu nieruchomości ograniczonym w wykonywaniu do działki o powierzchni 0,30 ha. Biorąc pod uwagę wiek J. K. (2) (86 lat), przekraczający średni wiek życia przyjęty przez GUS, biegły wskazał sposób obliczenia wartości służebności mieszkania za każdy rok (k.351), a także wartości dożywotniego korzystania z części działki o pow. 0,0300 ha (k.375). Strony i pełnomocnicy nie zgłaszali żadnych zarzutów do tej części opinii, w której biegły wyliczył wartość służebność ustanawianej na rzecz T. P. (59.979 zł), wartość nieruchomości objętej postępowaniem (za wyjątkiem tego, że nie uwzględnia służebności ustanowionej na rzecz J. K. (2)) i wskazał sposób obliczenia wartości służebności ustanowionej na rzecz J. K. (2). W ocenie Sądu opinia ta, jako oparta na fachowej wiedzy i doświadczeniu biegłego, a nadto znajdująca oparcie w obowiązujących przepisach zasługuje na podzielenie i może stanowić podstawę do ustalenia wartości służebności ustanowionej na rzecz J. K. (2) i wartości całej nieruchomości już z uwzględnieniem tej służebności.

Przekroczenie przez J. K. (2) średniego czasu trwania życia według GUS, powoduje konieczność przyjęcia do obliczenia wartości służebności prognozowanej długości życia uprawnionej, mając na uwadze przede wszystkim jej aktualny stan zdrowia. Z obserwacji Sądu wynika, iż J. K. (2) jest osobą aktywną, dziarską, ale jak sama zeznała „czuję się nie bardzo, bo mam pozakładane sprężyny do serca, miałam usuwane kamienie z wątroby, miałam operacje na sprawy kobiece.” (k.394). Powyższe powoduje, iż zdaniem Sądu do wyliczenia wartości służebności należy przyjąć okres 5 lat. I tak jeśli chodzi o służebność mieszkania to jej wartość wyniesie 7.140,40 zł (142.808 zł \times 0,04 \times 0,25 \times 5), co powoduje, iż wartość budynku mieszkalnego wynosi 135.667,60 zł (142.808 – 7.140,40), a wartość całej działki siedliskowej 174.624,60 zł.

Taki sam okres należy przyjąć też do obliczenia prawa użytkowania działki o pow. 0, (...) ha. Ponieważ prawo to jednak nie zostało ściśle określone, której działki dotyczy, Sąd mając na uwadze żądanie J. K. (2) (k.316, 393v) i zgodę uczestniczki M. P. (1), ustalił wartość tego prawa w działce nr (...) na kwotę 694,6 zł ((79.059:6,8290) \times 0,3 = 3.473,08 zł; 3.473,08 \times 0,04 \times 5 = 694,6 zł). Powoduje to, iż wartość działki nr (...) wynosi 115.668,40 zł.

Kolejną istotną okolicznością dla ustalenia wartości udziału każdego ze spadkobierców w majątku spadkowym jest ustalenie wartości nakładów poczynionych na niego przez poszczególne osoby. Nie było rozbieżności pomiędzy

stronami, co do tego, iż nakłady na majątek spadkowy poczyniła E. K. i J. K. (1), a niewielkie rozbieżności dotyczyły jedynie zakresu poczynionych nakładów. W sprawie zostało przesłuchanych szereg świadków, którzy potwierdzili poczynienie nakładów przez E. K. i J. K. (1), jednakże siłą rzeczy, z racji tego, iż zarówno obydwie zainteresowane, jak też ich babcia J. K. (2) wspólnie zamieszkują na nieruchomości siedliskowej, osoby te nie mogą znać szczegółów wzajemnych rozliczeń między tymi osobami i tego kto faktycznie finansował poszczególne prace. Podkreślić przy tym należy, iż jak słusznie zauważył w opinii biegły C. A., cena rynkowa zazwyczaj nie wzrasta o cenę przeprowadzonego remontu, a wartość nakładów odpowiada kwocie o jaką dzięki tym nakładom uległa zwiększeniu wartość rzeczy. Mając na uwadze zgłoszone nakłady i wskazaną wcześniej zasadę, biegły ustalił, iż wartość nieruchomości z nakładów zgłoszonych przez E. K. podniosły: remont łazienki z hydrauliką, wymiana kanalizacji, wymiana drzwi wejściowych i wymiana dachu na budynku gospodarczym – o kwotę 6.186 zł. Z kolei w przypadku J. K. (1) takimi nakładami są: wymiana konstrukcji dachu, remont komina nad dachem, wymiana podłóg, stolarki okiennej i drzwiowej na piętrze, instalacji hydraulicznej i elektrycznej – o kwotę 20.600 zł. Taka kwalifikacja nakładów dokonana przez biegłego zasługuje, w ocenie Sądu, na podzielenie w całości, albowiem pozostałe zgłaszane nakłady albo w żaden sposób nie zwiększały wartości nieruchomości (np. zgłoszone przez uczestniczkę malowanie i tapetowanie), albo też w ogóle trudno uznać je za nakłady (jak zgłoszone przez wnioskodawczynię badanie gleby, nawożenie, opryski, nawapnianie, które są normalnymi wydatkami związanymi z korzystaniem z gruntu). Również żadna ze stron, a także ich pełnomocników nie zgłaszała żadnych zarzutów do kwalifikacji nakładów dokonanej przez biegłego, zaś jedynie pełnomocnik wnioskodawczyni podniósł, iż to głównie babcia stron J. K. (2) płaciła za wymianę konstrukcji dachu domu, a nadto panele podłogowe były zakupione ze środków zmarłej matki uczestników, co powoduje, iż nie są to nakłady poczynione przez J. K. (1). Ten zarzut w części dotyczącej wydatków na remont dachu i komina, w ocenie Sądu, zasługuje na uwzględnienie. Za takim stanowiskiem przemawiają wiarygodne w ocenie Sądu zeznania świadka J. K. (2), babci stron postępowania. Zeznała ona, iż (k.150v, 394), remont dachu domu i komina kosztował łącznie 20.000 złotych: 12.000 zł zostało pożyczone od jej brata M. P. (4) (ona spłaciła 6.000 zł, a 6.000 zł miała spłacić J. K. (1), ale nie wie czy to zrobiła), 6.000 zł zostało pożyczone z banku (po 3.000 zł zostało spłacone przez nią i J. K. (1)), a 2.000 zł świadek pożyczyła jeszcze od koleżanki i przeznaczyła to na zapłatę dla robotników. Świadek zeznała także, iż poniosła te wydatki, bo chciała, żeby dom był pokryty i nie przekazywała tych swoich nakładów na rzecz kogośkolwiek z wnuków, uznając, iż jest to zrobione dla wszystkich. Z zeznaniami świadka J. K. (2) korespondują także zeznania świadka M. P. (4) (k.241), który potwierdził, iż pożyczył na remont dachu J. K. (2) i J. K. (1) kwoty po 6.000 zł, ale dotychczas pieniądze zwróciła mu jedynie siostra, a J. K. (1) nie poczuwa się do obowiązku ich zwrotu. Mając na uwadze powyższe zeznania świadków, należy przyjąć, iż J. K. (1) zapłaciła za remont dachu i komina jedynie w 3/20 części (zwrócone do banku 3.000 zł z łącznego kosztu 20.000 zł), stąd też Sąd dokonał przeliczenia nakładu J. K. (1) na remont dachu oraz komina i zamiast przyjąć jego wartość ustaloną przez biegłego ($142.808 \text{ zł} \times 0,0054 + 142.808 \text{ zł} \times 0,019 \times 0,1 = 7.711,63 \text{ zł} + 271,33 \text{ zł} = 7.982,65 \text{ zł}$) przyjął wartość 1.197,44 zł, co powoduje, iż wartość nakładów J. K. (1) bez zaokrągleń (uczynionych przez biegłego) wynosi 13.814,53 zł. Jeśli chodzi natomiast o zarzut wnioskodawczyni, iż panele zostały zakupione z pieniędzy spadkodawczyni, to zarzut ten nie znajduje potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym - w sprawie nie był przesłuchiwany żaden świadek S. P., który rzekomo miałby zeznać, że panele zostały zakupione ze środków zmarłej matki (k.312). Złożony przez uczestniczkę J. K. (1) duplikat faktury z 2004 r. potwierdza natomiast, iż to uczestniczka wraz z mężem płaciła za panele.

Mając na uwadze wszystkie powyższe ustalenia należy stwierdzić, iż wartość „czystego” majątku objętego postępowaniem (po odjęciu nakładów i wartości służebności ustanowionych na rzecz J. K. (2)) wynosi 413.764,45 zł, co powoduje, iż udział każdego z dzieci małżonków P. wynosi 68.960,74 zł. Uczestniczce J. K. (1) przysługuje dodatkowo od wnioskodawczyni zwrot poniesionych przez nią nakładów w wysokości wyżej ustalonej.

Sąd nie znalazł natomiast podstaw do uwzględnienia żądania uczestniczek rozliczenia pożytków pobranych przez wnioskodawczynię wynikających z uzyskania przez nią dopłat rolniczych z (...), jak też zysku z rolniczego użytkowania gruntów wspólnych w latach 2012-2013 według czynszu dzierżawnego kształtującego się na poziomie 500 zł za hektar. Jeśli chodzi o dopłaty rolnicze to zdaniem Sądu nie są to pożytki i nie podlegają one uwzględnieniu przy rozliczeniach w niniejszej sprawie, albowiem należności te przysługują tylko rolnikom faktycznie uprawiającym ziemię – gdyby wnioskodawczyni nie pracowała na gospodarstwie objętym wnioskiem żadnych dopłat by nie otrzymała. Dopłaty te

mają na celu zapewnienie właściwego poziomu kultury rolnej i uprawiania gruntu zgodnie z zasadami agrotechniki. O tym, iż właśnie na ten cel wnioskodawczyni przeznaczała otrzymywane dopłaty świadczą chociażby faktury za wapno, nawozy, badanie zawartości makroelementów w glebie (k.71-72,100).

Nie ma też podstaw do uwzględnienia żądania rozliczenia zysku z rolniczego użytkowania gruntów rolnych według czynszu dzierżawnego, gdyż wnioskodawczyni nie wydzierżawiała tych gruntów, ale je osobiście uprawiała. Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy w tezie 2 postanowienia z dnia 7 stycznia 2009 r. w sprawie II CSK 390/08 (LEX nr 490512) „Za podstawę rozliczenia pożytków nie sposób przyjąć pożytków potencjalnych (możliwych do uzyskania w świetle opinii biegłego), lecz jedynie pożytki rzeczywiste (realnie uzyskane).” Wskazać także należy, iż to właśnie praca wnioskodawczyni na spadkowym gospodarstwie spowodowała, iż ma ono taką wartość jak wyliczył biegły. Rzeczą oczywistą jest, iż gdyby ziemia nie była uprawiana, nawożona, a leżała odłogiem to jej wartość byłaby duża niższa. O tym, iż tylko wnioskodawczyni wraz z mężem była zainteresowana prowadzeniem gospodarstwa świadczą zeznania świadków przesłuchanych w niniejszej sprawie, którzy także podkreślali, iż dopiero od czasu kiedy małżonkowie K. zajęli się gospodarstwem zaczęło ono być uprawiane w odpowiedni sposób (vide zeznawania S. G., Z. K., J. K. (2), D. G.).

Jeśli chodzi o żądanie wnioskodawczy, aby zaliczyć na schedę spadkową uczestniczki J. K. (1) darowizny otrzymane przez nią od M. P. (2) w postaci comiesięcznego pobierania renty należnej matce od stycznia 2004 r. do października 2011 r., to należy wskazać, iż wobec stanowczego i konsekwentnego stanowiska uczestniczki, iż pieniądze z renty rodzinnej matki przeznaczone były na utrzymanie domu, opłacenie ubezpieczenia matki i budynków, a z tych pieniędzy nie zabierała ona nic na swoje potrzeby, to na wnioskodawczyni reprezentowanej przez fachowego pełnomocnika spoczywał ciężar udowodnienia, iż te pieniądze były jednak zatrzymywane przez uczestniczkę. Wnioskodawczyni nie przedstawiła żadnych dowodów na potwierdzenie swoich twierdzeń, zaś zestawienie wysokości wypłacanej renty rodzinnej, która dopiero od 1.09.2006 r. przysługiwała tylko M. P. (2) (k.116), z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, które wskazują, iż kwoty te z całą pewnością nie wystarczały na pokrycie należności podatkowych, opalu, opłat, czynią bezpodstawnym żądanie wnioskodawczyni.

Wobec początkowego sporu wnioskodawczyni i uczestniczki M. P. (1), co do dopuszczalności podziału gospodarstwa objętego wnioskiem, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu rolnictwa J. K. (3). Zdaniem biegłego podział przedmiotowego gospodarstwa jest dopuszczalny i możliwy. Stanowisko to ostatecznie zaakceptowały strony postępowania, które na ostatnim posiedzeniu jawnym przedstawiły zgodny sposób podziału majątku spadkowego i wniosły o: przyznanie działek nr (...) wnioskodawczyni E. K., działek nr (...) uczestniczce M. P. (1), ustanowienie na rzecz uczestnika T. P. osobistej służebności polegającej na prawie bezpłatnego dożywotniego korzystania z pokoju o pow. 20 m², kuchni, łazienki i korytarza znajdujących się na parterze domu i dopłacenie pozostałej mu należnej kwoty, zasądzenie spłat na rzecz pozostałych trzech uczestniczek. Sąd na podstawie art. 687 kpc w zw. z art. 622 kpc, uwzględnił proponowany sposób podziału majątku objętego wnioskiem i oddalił bezprzedmiotowy wówczas już wniosek pełnomocnika wnioskodawczyni o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu rolnictwa. Na rzecz uczestniczek E. P. (1), J. K. (1) i I. A. vel H. została zasądzona spłata w kwotach po 68.960,74 zł, a na rzecz uczestnika T. P. dopłata do ustanowionej zgodnie z wnioskiem służebności w kwocie 8.981,74 zł. Przy czym kwoty do zapłaty zostały proporcjonalnie podzielone pomiędzy E. K. i J. K. (1), tak aby każdy z uczestników otrzymujących spłatę (dopłatę) mógł od razu otrzymać część pieniędzy – uczestniczka M. P. (1) zobowiązała się do zapłaty od razu po uprawomocnieniu się postanowienia, zaś E. K., za zgodą uczestników, spłaty ma dokonać w terminie jednego roku od uprawomocnienia się postanowienia. O wydaniu przyznanego majątku sąd orzekł zgodnie z ustaleniami poczynionymi przez strony na ostatnim posiedzeniu.

O kosztach sądowych orzeczono na mocy 520 § 2 kpc obciążając nimi zainteresowanych stosownie do wielkości ich udziału w majątku objętym postępowaniem – po 1/6.

O pozostałych kosztach orzeczono na mocy art. 520 § 1 kpc,